

πουν τον κόσμο να μην πληρώνει τα χρωστούμενά του στις τράπεζες. Εμένα οι γνώσεις μου για το τραπεζικό σύστημα δεν ξεπερνάνε το λογαριασμό του ταμειωτηρίου. Κάθε βοήθεια λοιπόν που θα με κάνει να καταλάβω ποιος μπορεί να κρύβεται πίσω απ' αυτήν την καμπάνια μού είναι καλοδεχούμενη».

«Καταρχήν, αυτός που το έκανε ξέρει πολύ καλά το τραπεζικό σύστημα».

«Από πού το συμπεραίνετε αυτό;»

«Αν διαθέσετε προσεκτικά την αγγελία, θα δείτε ότι προτρέπει μόνο αυτούς που έχουν στεγαστικά δάνεια, καταναλωτικά δάνεια και δάνεια διακοπών να μην πληρώσουν. Πέρα απ' αυτά μιλάει για τις κάρτες, δηλαδή για το ενεήγητα τα εκατό των Ελλήνων. Δεν παρακινεί όμως τους επιχειρηματίες, γιατί ξέρει ότι, αν δεν πληρώσουν τα δάνεια που πήραν για τις επιχειρήσεις τους, οι τράπεζες θα κλείσουν την κάνουλα, και θα βουλιάζουν».

«Ποιος μπορεί να είναι κατά τη γνώμη σας;»

Ο Νεστορίδης έχει έτοιμη την απάντηση. «Είτε ένας τραπεζικός, που για κάποιο λόγο απολύθηκε, είτε κάποιος επιχειρηματίας, που ξέρει πολύ καλά το σύστημα. Η τρίτη κατηγορία είναι αυτοί που πήραν στεγαστικά δάνεια. Κάποιος απ' αυτούς μπορεί μην ήταν σε θέση να πληρώσει τις δόσεις και η τράπεζα να του κατάσχεσε το ακίνητο».

Μου έρχεται να βαράω το κεφάλι μου στον τοίχο της Μπρασερί, γιατί η πρώτη μου υποψία για το φόνο το Ζησιμόπουλου ήταν κάποιος οργισμένος τραπεζικός που τον είχαν απολύσει. Αυτό προστα-

24.

Αφήνω το Σέατ στο πάρκινγκ της Κριεζώτου και φτάνω στην Μπρασερί της Βαλαωρίτου με ένα τέταρτο καθυστέρηση. Η ζέστη έχει χτυπήσει σαραντάρι. Τη Βαλαωρίτου την ψήνει ο ήλιος και όλα τα τραπεζάκια στον πεζόδρομο είναι άδεια. Υποθέτω ότι ο Σωτηρόπουλος με τον φίλο του θα κάθονται μέσα που έχει κλιματισμό. Τους βρίσκω σε ένα τραπέζι στο βάθος του καταστήματος.

Ο φίλος του Σωτηρόπουλου λέγεται Πάνος Νεστορίδης και είναι συντάκτης σε ημερήσια οικονομική εφημερίδα. Θα πρέπει να είναι συνομήλικός του. Η διαφορά βρίσκεται αλλού. Ο Νεστορίδης έχει τον αέρα του ανθρώπου που ασχολείται με το χρήμα, ενώ ο Σωτηρόπουλος την κακή διάθεση του ανθρώπου που ασχολείται με το έγκλημα.

Παραγγέλνω ένα παγωμένο τσάι, για να μου κόψει τη δίψα. Ο Νεστορίδης πίνει φραπέ και ο Σωτηρόπουλος καπουτσίνο.

«Ο Ηλάτων μού είπε ότι ζητήσατε τη συνδρομή μου. Σε τι μπορώ να βοηθήσω;»

«Ο κύριος Σωτηρόπουλος θα σας είπε ότι έχω μπλέξει με μια αφίσα και μια αγγελία που προτρέ-

θούσα να μάθω από τη γραμματέα του Ζησιμόπουλου και του Σταυρίδη. Μετά όμως συνέλαβαν τον Μπιλ Οκάμπα, εγώ απομακρύνθηκα από την έρευνα, και κόπηκε το νήμα. Ο Νεστορίδης με ξαναπαίει τώρα πίσω στην αφετηρία.

«Εσείς τι θα με συμβουλευάτε;» ρωτάω τον Νεστορίδη.

«Η γνώμη μου είναι να αρχίσεις από τους τραπεζικούς» μπαίνει στην κουβέντα ο Σωτηρόπουλος.

«Γιατί;»

«Γιατί είναι οι λιγότεροι. Πόσα στελέχη να έχουν απολύσει οι τράπεζες; Αν κάνουν κάτι στραβό, συνήθως τους μεταθέτουν, τους αλλάζουν τμήμα, αλλά σπάνια τους απολύουν».

«Ο Πλάτων έχει δίκιο» επιβεβαιώνει ο Νεστορίδης. «Θα σας έλεγα κι εγώ κι εγώ ν' αρχίσετε από τους τραπεζικούς και μετά να πάτε στους ιδιοκτήτες ακινήτων».

«Δε θ' αγγίζατε τους επιχειρηματίες;»

«Μόνο ως τρίτη εναλλακτική λύση και μόνο τους μικρομεσαίους. Εμπόρους... βιοτέχνες... Αυτές τις κατηγορίες επαγγελματών».

«Γιατί τους μικρομεσαίους;»

«Καλά που έγινες αστυνομικός» μου λέει ειρωνικά ο Σωτηρόπουλος. «Αν γινόσουν επιχειρηματίας, κινδύνευες να βουλιάξεις. Θα περίμενες ποτέ από μέτοχο ανώνυμης εταιρείας να τυπώσει αφίσες, για να εκδικηθεί τις τράπεζες επειδή έπεσε η αξία των μετοχών του;»

«Έτσι είναι» επιβεβαιώνει ο Νεστορίδης. «Ακόμα

και σε μια εταιρεία περιορισμένης ευθύνης, ο ιδιοκτήτης μπορεί να χάσει την επιχείρησή του, κανείς όμως δεν αγγίζει την περιουσία του, όπως και των μετόχων. Υπάρχουν ΛΕ και ΕΠΕ που βούλιαξαν, αλλά οι μέτοχοι και οι ιδιοκτήτες τους εξακολουθούν να ζουν άνετα χάρη στις προσωπικές περιουσίες τους».

«Γι' αυτό δεν μπαίνουν σχεδόν ποτέ φυλακή» με διαφωτίζει συμπληρωματικά ο Σωτηρόπουλος. «Ούτε οι τράπεζες τους βάζουν φυλακή ούτε οι δανειστές, γιατί ξέρουν ότι δε θα πάρουν δεκάρα. Ενώ, αν τους αφήσουν να κυκλοφορούν ελεύθεροι και τους πιέζουν, όλο και κάτι θα ξεκολλήσουν». Με κοιτάζει και χαμογελάει. «Δε βλέπω να πείθεται και πολύ ό-τι πρόκειται για δουλειά τραπεζικού» σχολιάζει.

«Τι να σου πω. Όποιος κι αν το έκανε, το κίνητρό του φαίνεται να ήταν η εκδίκηση. Το ερώτημα για μένα είναι αν θα συνεχίσει».

«Και τι θα κάνουν οι τράπεζες» συμπληρώνει ο Σωτηρόπουλος.

«Αυτό το ανακοίνωσαν σήμερα το μεσημέρι στη συνέντευξη τύπου» λέει ο Νεστορίδης.

«Έδωσαν συνέντευξη τύπου;» Προφανώς πήγαν από τον υπουργό κατευθείαν στη συνέντευξη.

«Ναι, και είπαν ότι αν επαναληφθεί η καμπάνια, θα παγώσουν τα δάνεια» εξηγεί ο Νεστορίδης.

Ο Σωτηρόπουλος σηκώνει αδιάφορα τους ώμους. «Σίγουρα οι εφημερίδες δε θα τυπώσουν άλλη αγγελία. Και η αφισοκόλληση θα είναι τη δεύτερη φορά πιο επικίνδυνη, γιατί η αστυνομία θα περιμένει τους αφισοκολλητές στη γωνία».

Πέφτει μια σιωπή που υπογραμμίζει ότι τα είπαμε όλα. Σηκώνομαι, γιατί καταλαβαίνω ότι ο Σωτηρόπουλος με τον Νεστορίδη θα συνεχίσουν την κουβέντα τους.

«Σας ευχαριστώ, μου ανοίξατε τα μάτια» λέω στον Νεστορίδη, ενώ του απλώνω το χέρι μου.

«Και ό,τι άλλο θέλετε. Το κινητό μου το παίρνετε από τον Πλάτωνα».

«Φαντάζομαι ότι βγήκε το ένταγμα πληρωμής για το επίδομα, αλλά περιμένω και το μισθό» λέει χαριτολογώντας ο Σωτηρόπουλος.

«Μόλις προκύψει κάτι νεώτερο».

Γυρίζω στην Αλεξάνδρα σε χρόνο μηδέν, γιατί η μόνη περίπτωση να βρεις λάσκα τους δρόμους της Αθήνας είναι ή το Δεκαπενταύγουστο ή νωρίς το απόγευμα με καμίνι. Παίρνω αμέσως την Καλαϊτζή, τη γραμματέα του Σταυρίδη, στο γραφείο της και ευτυχώς το σηκώνει.

«Αστυνόμος Χαρίτος, κυρία Καλαϊτζή».

«Γεια σας, κύριε αστυνόμε» μου απαντάει φιλικά. «Είχα ζητήσει από τον κύριο Σταυρίδη, στην πρωινή σύσκεψη με τον κύριο υπουργό, μια κατάσταση των επισφαλών πελατών που είχαν υποστεί κατάσχεση».

«Γ'ο ξέρω. Με ενημέρωσε ο κύριος Σταυρίδης. Φαντάζομαι ότι θα την έχετε αúριο».

«Ξέρω ότι θα σας βάλω σε κόπο, αλλά θα ήθελα και μια κατάσταση των υπαλλήλων που απέλυσαν οι τράπεζες λόγω ατασθαλιών».

«Για να να πω την αλήθεια, απορώ που δεν τη ζη-

τήσατε νωρίτερα. Αν θυμάμαι καλά την πρώτη μας συνομιλία, είχατε ενδιαφερθεί ιδιαίτερω για τα στελέχη που αντιπαθούσαν τον Ζησιμόπουλο. Θα πάρω την Ένωση Τραπεζών και θα φροντίσω να λάβετε την κατάσταση των απολυθέντων μαζί με την άλλη».

«Κυρία Καλαϊτζή, θέλω να σας κάνω μια ερώτηση, που έχει σχέση με την πρώτη μας κουβέντα. Πιστεύετε ότι αυτή η καμπάνια εναντίον των τραπεζών μπορεί να έγινε από απολυμένο στέλεχος κάποιας τράπεζας;»

«Το βρίσκω πιο πιθανό να έκανε τους φόνους» μου λέει γελώντας.

«Γιατί;»

«Πώς να σας το εξηγήσω αυτό;» μου λέει αμήχανα. «Οι τραπεζικοί έχουν μια ειδική σχέση με τις τράπεζες που εργάζονται. Έχουν ανταγωνισμούς, αντιπάθειες, ακόμα και μίσση μεταξύ τους, αλλά κρατούν τα ιδρύματα έξω από τα προσωπικά τους. Ίσως έτσι να εξηγείται που οι μετακινήσεις στελεχών ανάμεσα στις τράπεζες είναι τόσο σπάνιες σε σχέση με άλλα επαγγέλματα. Γι' αυτό σας είπα ότι μπορεί να σκοτώσουν, αλλά δύσκολα θα βλάψουν την τράπεζα». Σταματάει και ζυγιάζει τα λόγια της. «Η διαίσθησή μου μου λέει ότι η καμπάνια ήταν έργο κάποιου πρώην πελάτη, που έπαθε ζημιά από τράπεζα».

Οι περαιτέρω ενέργειές μου εξαρτώνται από τις δύο καταστάσεις που θα έχω αúριο, συνεπώς σήμερα δεν έχω να κάνω κάτι άλλο. Επιπλέον νιώθω διαλυμένος και αποφασίζω να πάω σπίτι.

Ωραία, σκέφτομαι, καθώς μπαίνω στο ασανσέρ.

Ο Νεστορίδης με τον Σωτηρόπουλο πιστεύουν ότι ο δράστης είναι μάλλον κάποιο πρώην στέλεχος τράπεζας. Η Καλαϊτζή, που ξέρει καλύτερα τους τραπεζικούς, προτιμάει την εκδοχή του πελάτη. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι θα πρέπει να τους ψάξουμε όλους, μ' άλλα λόγια να φάμε κανένα μήνα με την ελπίδα να ανακαλύψουμε κάτι. Στο μεταξύ βέβαια ο δράστης θα έχει όλη την άνεση να ξαναχτυπήσει.

Βρίσκω την Αδριανή στην κουζίνα να καθαρίζει φασολάκια. Το σπίτι είναι δροσερό γιατί λειτουργεί το κλιματιστικό, που μας το είχε επιβάλει ο Φάνης όταν έπαθα το καρδιακό επεισόδιο.

«Τα φασολάκια τα καθαρίζεις για την Κατερίνα;» τη ρωτάω.

Σηκώνει το κεφάλι της και με κοιτάζει ξαφνισμένη. «Πότε με είδες να καθαρίζω φασολάκια για την Κατερίνα;»

«Είπα, επειδή της κουβαλάς ψώνια στο σπίτι, μήπως της πηγαίνεις τα φασολάκια καθαρισμένα». Αναστέλλει το καθάρισμα και με κοιτάζει χωρίς να απορεί καθόλου. «Εκείνη σου το είπε;»

«Ναι, και όχι επειδή της κακοφάνηκε, αλλά επειδή τώρα έχει άντρα, και αυτός μπορεί να θίγεται όταν η πεθερά του εφοδιάζει με τρόφιμα το σπίτι του».

«Γιατί να θίγεται;»

«Γιατί είναι σαν να του λες ότι δεν μπορεί να φροντίσει το σπίτι του».

«Πού ζεις;» μου φωνάζει αγανακτισμένη. «Σήμερα τα περισσότερα νέα ζευγάρια δεν μπορούν να

επιβιώσουν αν δεν τσοντάρουν οι γονείς τους. Και τώρα, με την κρίση, θα είναι ακόμα χειρότερα».

«Μπορεί να έχεις δίκιο, αλλά αυτό δεν ισχύει όταν στο ζευγάρι δουλεύουν και οι δύο».

«Η Κατερίνα δουλεύει, αλλά δεν πληρώνεται ακόμα. Και το πότε θα πληρωθεί, με τους μεταναστες που της έχουν αναθέσει, είναι αορίστου χρόνου. Συνεπώς, εγώ τσοντάρω το μερίδιό της, ώσπου να αρχίσει να πληρώνεται. Αυτό είναι όλο».

«Μπορείς να μου λύσεις μια απορία; Τα λεφτά που παίρνεις για το σπίτι είναι τα ίδια. Πώς καταφέρνεις να συντηρείς δύο σπίτια με τα ίδια λεφτά;»

«Είναι πολύ απλό. Ανοίγω το πρώτο το ραδιόφωνο και ακούω ποια σούπερ μάρκετ κάνουν προσφορές. Επειδή κάνουν κάθε μέρα προσφορές σε άλλα είδη, μπορώ και ψωνίζω με τα ίδια λεφτά. Μαζεύω τα ψώνια στο σπίτι και μια-δυο φορές την εβδομάδα τούς τα πηγαίνω».

«Και πώς εγώ δεν πρόσεξα ότι αποθηκεύεις ψώνια;»

«Γιατί, προσέχεις και τίποτ' άλλο; Αν αύριο κάνω το καθιστικό κρεβατοκάμαρα και την κρεβατοκάμαρα καθιστικό, θα μπεις και δε θα το πάρεις χαμπάρι». Μένει για λίγο αμίλητη και προσθέτει. «Πώς να τα βγάλεις πέρα χωρίς τις προσφορές; Είμαστε η μόνη χώρα, που στην κρίση οι τιμές ανεβαίνουν αντί να πέφτουν».

«Γι να σου πω, ρε Αδριανή. Σου βγάζω το καπέλο».

«Όταν οι εποχές είναι δύσκολες, ο ένας βοηθάει

τον άλλο. Εγώ έτσι μεγάλωσα, Κώστα μου. Όταν κάποιος είχε πρόβλημα, έτρεχε ολόκληρη η γειτονιά».

Κι εγώ έτσι μεγάλωσα, οπότε κάθε περαιτέρω συζήτηση περιττεύει και πηγαίνω στην τηλεόραση.

Μόλις την ανοίγω, πέφτω πάνω στη λεζάντα: «Απειλούν οι τράπεζες».

Από κάτω βλέπω ένα στενόμακρο τραπέζι με τρεις τραπεζικούς. Ο ένας είναι ο Σταυρίδης, ο άλλος είναι ο Γαλακτερός. Ο τρίτος μού είναι άγνωστος. Πίσω τους, στον τοίχο, απλώνεται μια έκθεση με πορτρέτα από αξιοσέβαστους, παλιομοδίτες μουστακαλήδες, μέχρι νεώτερους, της δεκαετίας του '50.

«Δεν απειλούμε κανένα» λέει ο Σταυρίδης, λες και θέλει να διαψεύσει τη λεζάντα. «Είμαστε όμως υποχρεωμένοι να αντιμετωπίσουμε μια κατάσταση που είναι εξαιρετικά δυσάρεστη για μας. Ήδη οι τράπεζες λειτουργούν σε κακή συγκυρία εξαιτίας της κρίσης. Αν αρχίσουν οι οφειλέτες να μην πληρώνουν τις οφειλές τους, όπως τους παρακινεί αυτός ο παράφρων, οι επιπτώσεις θα είναι πολύ σοβαρές για το σύνολο της οικονομίας».

Ο δράστης πέτυχε, τουλάχιστον εν μέρει, το σκοπό του. Έγιστο και αν οι δανειολήπτες δεν ακολουθήσουν την προτροπή του, κατάφερε να αναστατώσει τις τράπεζες.

Οι δημοσιογράφοι που παρακολουθούν τη συνέντευξη τύπου έχουν τελείως διαφορετική κοψιά μ' εκείνους του αστυνομικού ρεπορτάζ. Αυτό δεν έχει να κάνει τόσο με την ηλικία, όσο με τη γενική εμφάνιση και τις ερωτήσεις που κάνουν.

«Πώς σχολιάζετε τη στάση των εφημερίδων που δημοσίευσαν την αγγελία;»

«Τη θεωρούμε τελείως ανεύθυνη. Σεβόμαστε το δικαίωμα της πληροφόρησης των πολιτών. Αν ήταν μια προκήρυξη, καταλαβαίνουμε ότι θα είχαν υποχρέωση να τη δημοσιεύσουν. Αλλά εδώ πρόκειται για αγγελία. Κανείς δεν υποχρεώνει ένα έντυπο να δημοσιεύσει μια αγγελία».

«Έχουμε εμπιστοσύνη στην αστυνομία ότι θα κατορθώσει να συλλάβει αυτόν τον παράφρονα. Αλλά, αν δεν το κατορθώσει, εμείς θα βρεθούμε στη δυσάρεστη θέση να πάρουμε μέτρα» επαναλαμβάνει ο Γαλακτερός, λες και φοβάται ότι δεν το εμπεδάσαμε.

«Τι μέτρα εννοείτε;» ακούγεται μια φωνή από την πλευρά των δημοσιογράφων.

«Να παγώσουμε προσωρινά τη χορήγηση δανείων» απαντάει ο Γαλακτερός.

Βλέπω τον Νεστορίδη να σηκώνεται. «Αυτό είναι ένα μέτρο που πέφτει επί δικαίων και αδικίων».

«Έχετε δίκιο, αλλά δε μας μένει άλλη λύση. Δεν μπορούμε να βάλουμε τα τραπεζικά ιδρύματα σε περιπέτειες».

«Ακούστε, κύριε Νεστορίδη» παίρνει πάλι το λόγο ο Σταυρίδης. «Οι τράπεζες εκπλήρωσαν ως τώρα στο ακέραιο την κοινωνική αποστολή τους. Έριξαν χρήμα, για να μπορεί να κινηθεί η αγορά, στήριξαν οικονομικά τις επιχειρήσεις και ενίσχυσαν με δάνεια το βιοτικό επίπεδο και την αγοραστική δύναμη των πολιτών. Είναι, συνεπώς, άδικο να αντιμετωπίζουν τέτοια επίθεση».

«Δηλαδή, δεν κατάλαβα, οι τράπεζες έχουν γίνει ξαφνικά ιδρύματα που προσφέρουν κοινωνικό έργο;» με ρωτάει η Αδριανή, που έχει καθίσει δίπλα μου χωρίς να την πάρω είδηση. «Δε δίνουν δάνεια, για να εισπράττουν τόκους και να θησαυρίζουν, αλλά γιατί είναι κοινωνικά ιδρύματα. Γι' αυτό σε γδύνουν όταν τους καθυστερείς τις δόσεις και τους τόκους; Όχι γιατί χάνουν λεφτά, αλλά γιατί θίγεται το κοινωνικό έργο τους;»

«Τι με ρωτάς; Άκουσες τι είπε».

«Θέλω Γιάννης γίνομαι, θέλω και καμώνομαι» είναι το σλόγκο της Αδριανής.

Σκέφτομαι πως αν κατέγραφε όλες τις ρήσεις της και τις πουλούσαμε σ' αυτούς που κάνουν μακό μπλουζάκια, θα είχαμε θησαυρίσει.

Δάνειο(ν) (το) κ.νεώτ. κ.δημ. ποσόν χρημάτων παρεχόμενον ή λαμβανόμενον επί επιστροφή εντόκως: Δημ. 911, προσήειν αυτό απαιτών τον δάνειον· Διόδ. Σ 1,79 ομόσαντος απολύεσθαι του δανείου. 2. ανείσχυτον δάνειον και πικρόν, - θα συνάψω δάνειον, - τον έφαγαν τα δάνεια, - εσωτερικόν, - εξωτερικόν δάνειον (το υπό κράτους τινός εντός ή εκτός της αυτού χώρας συναπτόμενον). 3. λαχειοφόρον δάνειον (το παρέχον δικαίωμα συμμετοχής εις λαχείον). - Αναγκαστικόν δάνειον (εσωτερικόν δάνειον επιβαλλόμενον υπό του κράτους. || νεώτ. νομ. ορισμός δάνειον = ετεροβαρής σύμβασις, δι' ης μεταβιβάζεται η κυριότης αντικαταστατών πραγμάτων, επί τω όρω της αποδόσεως πραγμάτων της αυτής ποιότητος και ποσότητος.

Διαβάζω το λήμμα για δεύτερη φορά και διαπιστώνω ότι, πρώτον, η περίπτωση του δράστη που θέλει να εκδικηθεί τις τράπεζες και η περίπτωση της Ελλάδας emπίπτουν στη δεύτερη ερμηνεία της λέξης. Και, δεύτερον, ο δράστης και η Ελλάδα έχουν, ως προς τη δεύτερη ερμηνεία, κοινή μοίρα.

Ο δράστης θεωρεί ότι έχει συνάψει με την τρά-